

Toimittaja Marika Holappa:

Venäjän aloittaman hyökkäyksen seurauksena venäläiset tuotteet ovat kadonneet ruokakauppojen hyllyiltä, venäläisomisteisilla Teboileilla ei riitä asiakkaita ja jopa tutkimusyhteistyö Venäjän kanssa on jäädytetty. Venäjänkieliset ihmiset ovat kertoneet myös kokeneensa syrjintää sodan alettua. Mutta, mikä on venäjän kielen asema tässä maailmantilanteessa? Kokeeko myös kieli boikotointia? Minä olen Marika Holappa, ja näistä aiheista Radio Moreenissa tänään keskustelemassa Tampereen yliopiston venäjän kielen ja kulttuurin professori Sanna Turoma. Tervetuloa.

Tampereen yliopiston venäjän kielen ja kulttuurin professori Sanna Turoma:

Kiitos.

Toimittaja:

Niin, Venäjän aloittama sota on mutkistanut monella tapaa Venäjän ja Suomen välisiä suhteita, mutta, miten sota on vaikuttanut venäjän kielen opiskelun suosioon Tampereen yliopistossa?

Turoma:

No tosiasia on, että meillä aloitti tänä vuonna vähemmän opiskelijoita, kun on aloittanut viime vuosina normaalisti, että kyllä se vaikutti. Tosin täytyy heti samaan hengenvetoon todeta, että Tampereen yliopisto pärjäsikin ihan mukavasti, ottaen huomioon tämän maailmanpoliittisen tilanteen, ja oikeastaan paremmin kuin muut Suomen yliopistot. Sen verran täytyy tässä omaa kissan häntää nostaa. Mutta, tuota niin, tietysti me nyt sitten joudumme hieman tarkkailemaan tilannetta ja ollaan kuulolla. Katsotaan, miten tilanne etenee jatkossa.

Toimittaja:

Joo, oliko näin, että kaikkia opiskelupaikkoja ei siis saatu täytettyä?

Turoma:

No tänä vuonna ei siis, ei saatu.

Toimittaja:

Millaisia ajatuksia tai keskustelua tää tilanne on sitten oppialan sisällä herättänyt?

Turoma:

No toki siis ihan valtakunnallisesti ollaan huolestuneita, eikä vain yliopistotasolla, vaan ilmiselvästi myös kouluissa, lukioissa, että tää on nyt asia, johon paljon kiinnitetään huomiota, ja tietysti mä, mä itse ajattelen siitä sillä tavalla, että siis tää sota on äärettömän valitettava asia ja traaginen asia. Se on humanitaarinen katastrofi. Se on tietysti sitä erityisesti Ukrainassa ja ukrainalaisille. Ukrainan maata tuhotaan tällä hetkellä tavalla, joka on tietysti aivan... Aivan kun.. Sitä oli vaikea arvata, että tällaista voisi tapahtua Euroopassa tänä maailman aikana. Mutta tuota, sitten mitä tulee tähän venäjän kieleen, niin mä ajattelen sitä asiaa sillä tavalla, että nää Venäjän sotatoimet ja sotapropaganda on nyt lööpeissä kovasti, ja sitä kautta myöskin venäjän kieli liitetään tällä hetkellä korostetusti siis nimenomaan niinku Venäjän valtioon ja vielä Venäjän valtion propagandaan. Eli venäjän kieli nähdään tämmöisenä niinku propagandan kielenä, ja siinäähän ei ole mitään uutta, että kieli on poliittisen sanoman väline. Näin on ollut aina. Mutta sitten täytyisi muistaa, että kieli on myös paljon muuta. Ja nyt, kun me puhutaan venäjän kielestä, niin venäjän kielihän on myös valtavan arvokkaan humanistisen ja kulttuuriperinnön kieli, ja se on osa maailman kulttuuria. Ja tuota, jos me ajatellaan esimerkiksi Leo Tolstoita, se on, venäjän kieli on pasifismin, Tolstoin pasifismin kieli, se on Tshohovin modernin ihmiskuvan kieli, se on teatterin kieli, venäläisen oopperan kieli, se on venäläisen elokuvan kieli, ja tää kaikki on antanut aivan valtavasti myös länsimaille. Ja tota, toki siis venäjän kieli on ollut imperiumin kieli, ja tässä tilanteessa voidaan sanoa, että on sitä taas uudestaan, tai edelleen. Sä otit tuossa esille tän venäjän kielen boikotoinnin, ja tuota, että nythän on ollut, ollut sellaistaakin puhetta, siis maailman mediassa ja Suomen, Suomen mediassakin on tullut esille tämmöisiä näkökulmia, että, että tämmöistä klassista, siis perinteistä venäläistä kulttuuria ja sen saavutuksia pitäisi juurikin tästä näkökulmasta, tai tän takia, myöskin boikotoida. Että se on niin kuin imperiumin kieli, venäjän kieli on imperiumin kieli ja se kirjallisuus ja kulttuuri, joka sillä kielellä on tuotettu, niinku imperialistista kulttuuria, ja tuota, musta tää on semmoinen asia,

että ehkä kannattaa pysähtyä vähäksi aikaa ajattelemaan, ennen kuin ihan lähtee kokonaan sille tielle, että nyt ei sitten enää Tsehovin näytelmiä, eikä Tolstoita tai Dostojevskiä tai muitakaan venäläisiä klassikoita. Gogol tässä erittäin mielenkiintoinen, oman radio-ohjelmansa arvoinen aihe, mutta tosiaankin, niin kyllä, venäjän kieli on ollut imperiumin kieli siinä missä esimerkiksi ranskan ja espanjan tai englannin kielet ovat olleet imperiumin kieliä, mutta, että kuten näilläkin kielillä kirjoitettu kirjallisuus, niin myös venäjän kielellä kirjoitettu kirjallisuus on ilmaissut myös muita merkityksiä kuin imperialismiin, kolonialismiin ja ekspansionalismiin merkityksiä. Että mä mainitsin tuossa Tolstoin, ja tuota, hän on hyvä esimerkki tästä. Tolstoin pasifismilla oli aikanaan merkittävä rooli Britannian imperialismiin kukistumisessa. Tai oikeastaan siinä siihen johtaneessa vastarinnassa, kun intialainen Mahatma Gandhi, niin kun me tiedetään historiasta, sai vaikutteita nimenomaan Tolstoin passiivisen vastarinnan opista.

Toimittaja:

Joo tota, todellakin varmasti varmasti herättää tällä hetkellä monissa niin kuin paljon ennakkoluuloja, ja justiinsa, että liitetään kieltä tai kirjallisuutta Venäjän hallintoon, niin on näkyvissä, mutta puhutaan tästä hetken kuluttua lisää. Mutta, miten tää Venäjä hyökkäys on niinku konkreettisesti vaikuttanut niinku opiskelemiseen yliopistossa, venäjän kielen opiskelemiseen yliopistossa?

Turoma:

No konkreettisin vaikutus on varmaankin se, että me ollaan jouduttu perumaan, tai jouduttiin viime keväänä perumaan kieliharjoittelu Venäjällä, että se on hyvin tärkeä osa venäjän opintoja, jälleen kerran, ei ainoastaan Tampereen yliopistossa, vaan kaikissa niissä Suomen yliopistoissa, joissa venäjää opetetaan. Ja tää viime kevään peruminen tapahtui hyvin dramaattisesti siinä mielessä, että opiskelijat olivat juuri lähdössä Venäjälle Tverin yliopistoon, jossa jo vuosia, vuosia suomalaiset opiskelijat ovat tämän kieliharjoittelun suorittaneet. Kun tämä sota alkoi, ja silloin jouduttiin niinku hyvin nopeasti tekemään ensiksi se päätös, että sinne ei voida lähteä, ja sitten etsimään vaihtoehtoisia tapoja suorittaa se kieliharjoitus, tai harjoittelu, ja nyt jos näyttää siltä, että tätä... Tuota siis, ei voida tässä tällä hetkellä, niinku harkita sitä, että opiskelijoita lähetettäisiin kieliharjoitteluun Venäjälle, ja ollaan parhaillaan pohtimassa sitten muita vaihtoehtoja hyvin aktiivisesti. Tää on siis

myöskin valtakunnallisen tason asia. Ei koske ainoastaan Tampereen yliopistoa, vaan tätä itse asiassa koordinoidaan Aleksanteri-instituutista käsin, ja nyt onkin ihan hyviä vaihtoehtoja kyllä tullut esille. Että tää koskee nyt siis niinku venäjän kielen opiskelijoita erityisesti, mutta sitten täytyy muistaa, että kaikki vaihto-ohjelmat Venäjälle on nyt tällä hetkellä peruttu. Ne on jäissä eli Suomesta ei lähde virallisia reittejä pitkin Venäjälle opiskelijoita millään alalla. Ja tää on kuitenkin ollut ihan, ihan huomattavaa ja tärkeätä niinku korkeakouluyhteistyötä, opiskelijavaihto Suomen ja Venäjän välillä, ja tietysti niinku Venäjän ja muidenkin maiden välillä laajemmin, että se on osa tätä globaalia kansainvälistä tiedemaailmaa ja korkeakoulutusta, ja sitä ei nyt tällä hetkellä sitten ole.

Toimittaja:

Niin, toi yhteistyö Venäjän kanssa on lopetettu lähes kokonaan, ja esimerkiksi itärajan kautta tulevaa turismimatkailuakin on rajoitettu, niin millainen merkitys venäjän kielellä on tällä hetkellä Suomessa?

Turoma:

No mä haluaisin ajatella tästäkin asiasta sillä tavalla, että tää tilanne on nyt erittäin vaikea kaikella tavalla, ja tää venäjän kielen asema on yks, yksi semmoinen, niinku tän sodan seurannaisvaikutuksia, niitä osa-alueita suomalaisessa yhteiskunnassa, joita tietysti oman tehtäväni kautta joudun, tai seuraan, ja se tuntuu monella tapaa todella vaikealta, mutta sitten mä haluaisin kuitenkin vähän ajatella, niin kuin eteenpäin, ja katsoa tulevaisuuteen. Ja kyllä mä uskon, että tulevaisuudessa oikeastaan yhä tärkeämpää, että tässä yhteiskunnassa, suomalaisessa yhteiskunnassa on henkilöitä, jotka pystyvät niin kun navigoimaan venäjänkielisen poliittisen puheen merkitysviidakossa. Jos mä näin sen muotoilisin, eli... Ja tää on tärkeä asia, tapahtuipa Venäjän poliittisessa järjestelmässä mitä tahansa lähitulevaisuudessa, ja tää on tärkeää, olipa Suomi Naton jäsen tai ei, sillä Venäjä on ja pysyy Suomen tärkeimpänä naapurimaana, ja tämän takia on tärkeätä, että meillä on tulevaisuudessakin asiantuntijoita, jotka ymmärtävät, mihin venäläinen poliittinen ajattelu perustuu, ja mihin se, mihin se mahdollisesti tähtää. Miten se kehittyy, ja myöskin siis asiantuntijoita, jotka ymmärtävät venäläistä kulttuuria ja yhteiskuntaa, niin syvällisesti, että he voivat kehittää yhteistyötä sitten, kun sen aika taas tulee, ja mä olen vakuuttunut, että semmoinen aika kyllä vielä tulee. Että kyllä me niinku tulevaisuudessa tarvitaan edelleen

semmoisia kykyjä ja kykyä luoda siltoja, ja me tarvitaan kykyä niin kuin nähdä tämmöisiä, niinku kulttuurisen yhteisymmärryksen merkitys, koska vain sitä kautta voidaan niinku muitakin yhteistyömuotoja sitten kehittää. Ja myöskin sitten liike-elämän yhteistyötä, kun sen aika tulee, turismia ja niin poispäin. Mutta tää kulttuurinen yhteisymmärrys, ja se on mun mielestä semmoinen... Tai kulttuurinen ymmärrys, se on tärkeätä ja siinä on kielitaito aivan avainasemassa.

Toimittaja:

Millainen on venäjän kielen asema tässä maailman tilanteessa? Siitä keskustelemme tänään Radio Moreenissa. Sodan alettua on puhuttu paljon venäjän kielen politisoitumisesta. Sanna Turoma, mitä tällä tarkoitetaan?

Turoma:

No niin, kun tässä jo aikaisemmin viittasinkin, niin siis kieli on poliittisen viestinnän väline, ja minusta tuntuu, että juuri tämä kielen tehtävä tai funktio on tällä hetkellä venäjän kohdalla kovin korostunut. Mutta, että jos me nyt aletaan purkaa tätä hieman kauempaa, niin mehän voidaan siis, siis jos puhutaan nyt kielestä ilmiönä, me puhutaan luonnollisista kielistä niin kuin venäjäkin on, niin me voidaan lähestyä kieltä kielellisenä järjestelmänä, siis lingvistisena systeeminä, ja silloin me voidaan tutkia esimerkiksi kielen sisäisiä rakenteita, ja näiden rakenteiden eri osien suhteita ja niin edespäin. Mutta kieli on myöskin kommunikaatioväline, ja sellaisena se on tietysti sosiaalinen ilmiö, ja tätä kautta me voidaan ymmärtää esimerkiksi se, että minkä takia kieli on niin valtavan tärkeä tekijä ihmisen identiteetin näkökulmasta, siis paitsi yksilön, niin myöskin ryhmäidentiteetin näkökulmasta, ja sen muotoutumiselle. Ja edelleen kieli on kulttuurinen ilmiö, ja sellaisena se saa erilaisia merkityksiä, muun muassa poliittisia merkityksiä. Ja mä ajattelisin, että tuota, tai mä katson että... Siis Venäjähän on Suomessa aina poliittinen kysymys, ja sitä myös venäjän kieli. Ja meillä on kuitenkin, niin kuin Suomessa historiaa tästä venäjän kielen politisoitumisesta ajalta ennen kuin Suomi on ollut itsenäinen valtio. Siis meillä edelleen koulussa opetetaan ja historiallisessa muistissa elää veneläistämistoimenpiteet 1800–1900-lukujen vaihteesta. Ja minä sanoisin, että, että jossakin mielessä suomalainen kulttuurinen identiteetti on niin kuin eräänlainen jälkikoloniaalinen identiteetti, ja kun olen sanonut tämän, niin samalla haluan myöskin todeta sen, että on oikeastaan, on aika, aika hämmentävää ja yllättävää, kuinka pieni

se Venäjän kulttuurinen vaikutus Suomeen oli sen sadan vuoden aikana, jonka Suomi oli Venäjän imperiumin osa, että nimenomaan juuri tämän kielen näkökulmasta, että meillähän kieliriidat käytiin aivan toisen, siis suomen ja ja ruotsin välillä, eikä niinkään venäjän välillä. Vähän semmoinen niinku jälkikoloniaalinen identiteetti, niin jotenkin se on semmoista varjonyrkkeilyä näistä, niinku Venäjän oletettua vaikutusta vastaan, niinku pelkoa siitä, että Venäjä jotenkin kulttuurisesti ja kielellisesti, en mä tiedä, korruptoi Suomen, suomalaisen kulttuurin, identiteetin, kielen. En tiedä, mutta, että nyt tän, tän tyyppinen niinku pelko ja semmoinen venäläisvastaisuus on hirveästi mielestäni kyllä noussut tän sodan alettua, ja jollakin tavalla toki se on ymmärrettävää, mutta, että mun mielestä täytyy vähän, vähän varoa, koska tässä on nyt ilmassa semmoista, tässä on suorastaan niinku kilvoittelua ja kilpailua sen suhteen, että kuka uskaltaa, ja kuka uskaltaa niinku sanoa tai tehdä jotakin. Kun siis, kuka uskaltaa olla niinku eniten venäläisvastainen jotenkin, ja näitä ylilyöntejähän on nyt tullut. Me ollaan nyt tässä viimeiset, ainakin eilisen, ja toissapäivänä kun se alkoi, saatu lukea mediasta näistä viihdeohjelmista, ja miten kaksoiskansalaisia olisi sitten kielletty osallistumasta, ja tuota niin, tää kaikki liittyy siihen miten venäjän kieli politisoituu, ja mun mielestä niinku tässä kannattaisi nyt olla kyllä tarkkana, ja tuota, muistaa muun muassa semmoinen asia, että okei, siis venäjän kieli on siis globaali kieli, se on maailmankieli. Sitä puhutaan niin sanottuna perintökielenä, muun muassa Suomessa, jolla tarkoitetaan sitä, että tuota, siis noin niin kuin yhteiskunnallisesti, se merkitsee sitä, että nämä henkilöt, jotka puhuvat venäjää perintökielenä, eivät välttämättä, tai eivät ole syntyneet Venäjällä, vaan heidän vanhempansa ehkä, eivät välttämättä hekään, ole syntyneet Venäjälle, mutta hekin ovat saattaneet periä sen kielen äidinkielenään. Eli venäjää äidinkielenä puhuvia henkilöitä on ympäri maailmaa, ja he ovat sellaisia, jotka eivät ole Venäjän kansalaisia, eivätkä identifioitu Venäjän valtioon. Ja tällaisia henkilöitä on Suomessakin paljon, ja se pitää muistaa, ja näin niin kun kerran kulttuurin, tai kulttuurintutkijana, itse en varsinaisesti ole kielentutkija vaan kulttuurintutkija, niin kulttuurintutkijana muistuttaisi myöskin siitä, että kun me puhutaan venäläisestä kulttuurista, niin siis on olemassa venäjänkielisiä kulttuureita. Tää moninaisuus on hyvä muistaa. Ja Venäjän valtiolla ei ole yksinoikeutta venäjänkieliseen kulttuuriin eikä Venäjän valtiolla ole yksinoikeutta venäjän kieleen. Edes Vladimir Putin ei omista venäjän kieltä, vaan venäjän kieli kuuluu kaikille sen puhujille, ja vielä siitäkin muistuttaisin, että venäjän kieli kuuluu myöskin Putinin vastustajille.

Toimittaja:

Niin, kuten aiemmin jo totesit, niin venäjän kieltä puhutaan tosiaan monessa muussakin maassa kuin vaan Venäjällä. Juuri tän Stalinin harjoittaman kielipolitiikan vuoksi, jolla pyrittiin yhtenäistämään Neuvostoliittoa. Ja nyt näillä entisillä neuvostotasavalloilla on virallisena kielenään, lähes niinku, vaikka venäjä saattaakin olla siinä rinnalla, niin kumminkin oma, oma kielsensä. Mutta historian takia venäjän kielellä on kuitenkin yhä vahva asema maailmassa, niin miten Venäjä hyötyy tästä venäjän kielen vahvasta asemasta?

Turoma:

No kyllähän me on nähty tässä nyt viimeisen viidentoista vuoden aikana, että Venäjän nykyjohto pyrkii tätä hyödyntämään. On olemassa tällainen Venäjän valtion sponsoroima järjestö kuin Russki Mir, Venäjän Maailma, tai Venäläinen Maailma, anteeksi. Joka monenlaisella, niinku kulttuurialan toiminnalla ja rahoittamisella on pyrkinyt niinku edistämään venäjän kielen asemaa eri puolilla maailmaa, ja samalla tuomaan näiden, kun Venäjän valtion venäjän kieleen liittämiä merkityksiä esille, tällaisia patrioottisia, ehkä nationalistisiakin merkityksiä, että sitä voidaan pitää eräänlaisena kulttuuri-imperialismina, sen muotona, että Russki Mirin Venäläinen Maailma -järjestöä, ja tietysti näitä niin kuin lausuntoja Venäjän nykyjohtoon taholta tullut, jotka on kohdistuneet, tai niinku antaneet ymmärtää, että Venäjältä lähteneet venäjänkieliset tai mahdollisesti kaikki venäjänkieliset ihmiset ympäri maailmaa ovat ikään kuin, sen niin kuin venäläisen, Venäjän, niin kun hallinnon, ainakin intressien alaisia. Että joo tuossa, mitä sä sanoit Stalinista ja tästä neuvostoperinnöstä, niin oikeastaan aikaisemmin, kun mä puhuin näistä perintökielen puhujista niin siis, siinä ehkä semmoinen yks, niinku tapa hahmottaa tätä asiaa, se on, niin kuin syytä muistaa, että perintökielen puhujia, venäjää äidinkielenä puhuvia, on siis todellakin entisen Neuvostoliiton rajojen ulkopuolella myös paljon, niin kuin esimerkiksi Suomessa, Yhdysvalloissa, Australiassa, eri Afrikankin maissa, Etelä-Amerikassa, että se on globaali ilmiö. Mutta, että sitten toinen niinku, ei kielipolitiikan näkökulmasta, erilainen kysymys on tämä niinku Neuvostoliiton yksi, yksi Neuvostoliiton jättämistä perinnöistä ja tilanteista, eli että näissä entisissä neuvostotasavalloissa on venäjänkielisiä vähemmistöjä ja tietysti venäjänkielisiä, venäjää äidinkielenä puhuvia on myös Ukrainassa, ja tää on todella niinku, todella mutkikas kysymys tällä hetkellä tietenkin erityisesti varmastikin niille ukrainalaisille, jotka ovat äidinkieleltään venäjänkielisiä.

Toimittaja:

Niin kyllä, ja tilanne on todellakin mutkikas, mutta miltä, miten sä koet, että miltä venäjän kielen tulevaisuus tällä hetkellä näyttää?

Turoma:

Venäjän kielen tulevaisuus. No mä sanoisin näin, kun taustaltani kirjallisuudentutkijana, että niinku kirjallisuuden näkökulmasta. Tai siis me nyt jo tiedetään... Ehkä tähän voisi nyt sanoa kaksi asiaa, että tietysti siis se on päivänselvää, että tää Venäjän aloittama, Venäjän valtion aloittama sota Ukrainaan, niin, tulee näkymään niinku siinä venäjänkielisessä kulttuurissa ja venäjänkielisissä kulttuureissa ja mielenkiintoisissa kirjallisuuksissa se näkyy nyt jo monella tapaa. Siis aiheina, siis temantiikkana. Sit se näkyy siinä, miten kirjailijat saattavat vaihtaa kieltä. Esimerkiksi on... Me tiedetään ukrainalaisia kirjailijoita, jotka ovat aikaisemmin kirjoittaneet venäjäksi, runoilijoita, mutta eivät kirjoita enää. He ovat vaihtaneet kielen ukrainaksi, että tää vaikuttaa niinku venäjän kielen kirjallisuuden kenttään tällä tavalla, ja varmasti tulee paljon semmoista, niinku trauma... Traumoja käsittelevää kirjallisuutta. Sen määrä tulee ilman muuta tällöisen valtavan trauman seurauksena lisääntymään. Mutta tuota... Mä en tiedä sitten, jos me ajatellaan tästä politisoitumisen näkökulmasta, niin tietysti niin kuin oma aikansa tulee sen jälkeen, kun tää sota loppuu, ja mä haluan ajatella sitä että se loppuu. Sen jälkeen tulee kestämään oman aikansa niinku, se niinku, ne propagandamerkitykset ja ne niinku äärimmäisen niinku politisoituneet merkitykset, jotka venäjän kieleen tällä hetkellä liitetään, että ne niinku laantuvat, ja tuota... Tulee tässä näitä muita merkityksiä, joita venäjän kieleen on tähän asti liitetty, jotka liittyy tähän niinku tällöiseen maailman kulttuuriperintöön, sen humanismiin ja erilaisiin niinku moraalisiin ja ja eettisiin kysymyksiin, joita venäläisessä kirjallisuudessa on perinteisesti käsitelty, että taas nyt niitä nostetaan sitten esille, ja voidaan puhua niinku venäläisestä kirjallisuudesta ja kulttuuriperinnöstä enemmän arvostaen kuin kriittisesti. Nyt tämän mä haluan vielä tässä kohtaa siis sanoa, että se kriittinen näkökulma on aina tietysti tärkeä, ja mä puhun tuossa aikaisemmin siitä, että venäjä on ollut imperiumin kieli, ja tällä hetkellä taas ehkä voidaan sitä siitä näkökulmasta myöskin tarkastella, ja on tärkeä niinku purkaa näitä imperialistisia merkityksiä. Mutta silloin, kun me puhutaan tästä asiasta Venäjän yhteydessä, niin mä toivoisin, että me muistetaan se, että venäjä mitenkään ainutlaatuinen tässä, vaan niinku mä aikaisemmin sanoin, vastaavia imperiumin kieliä on kyllä muitakin, ja koko tää oikeastaan, nyt mä puhun tutkijana, niin se semmoinen niinku metodologinen ja teoreettinen käsitteistö, jolla me voidaan operoida silloin, kun me halutaan purkaa imperialistisia ja kolonialistisia merkityksiä, niin se lähtee kyllä englanninkielisen kirjallisuuden tutkimuksesta pitkälti ja

jonkun verran myöskin ranskankielisen kirjallisuuden tutkimuksesta, että lähinnä niinku Edward Said, orientalismi-käsitteen teoreetikko, on sen tuonut esille, ja jo pelkästään tää on niinku muistutus siitä, että tää niin kun kirjallisuuden kielen, kulttuurin mukanaan kantavat imperialistiset merkitykset, niin ne ei ole venäjän yhteydessä ainutlaatuisia. Mutta toki niitä tällä hetkellä, tällä hetkellä täytyy, niistä täytyy keskustella, niitä täytyy pitää esillä nimenomaan Venäjän suhteen.

Toimittaja:

Niin, toivotaan todellakin, että sota Ukrainassa loppuu mahdollisimman pian. Tänään Radio Moreenissa keskustelimme maailmantilanteen vaikutuksesta venäjän kielen merkitykseen. Kiitos paljon haastattelusta venäjän kielen ja kulttuurin professori Sanna Turoma.

Turoma:

Kiitos paljon, että kutsuit.